

כל המדינה בכתה עם טל רמון כשאביו,
אילן, נספה באסון הקולומביה. הדמעות
זלגו גם כשאחיו אסף, שאותו העריץ, נהרג
בהתרסקות מטוסו. בדרך היו גם תגובות
חטטניות של אנשים וקשיי הסתגלות. אבל
במקום לשקוע באבל, הוא כתב שירים
שעזרו לו להתמודד והפכו לאלבום הבכורה
המדובר שלו. ועכשיו, בזכות עצמו, אולי יכיר
סוף־סוף את הצד החיובי של אור הזרקורים

טל מילר ★ צילום: יונתן בלום

עיצומה של מלחמת העולם השנייה נבנה בחנות פסנתרים גרמנית פסנתר מרגם "סטטינוויי" אמ' ריקאי. לאחר המלחמה הוא הועבר לישראל בחסות בעליו, דיפלומט יהודי גרמני. בשנת '74 נמכר לבחור ישראלי יפה תואר בן 20 וקצת, שסיים זמן קצר לפני כן את קורס הטיס וכך בחר להוציא את המשכורת הראשונה כאיש קבע. לבחור קראו אילן רמון. עבורו, בנה של מורה לפסנתר ששרדה באושוויץ, הפסנתר סימל את ניצחונו של עם שקם מעפר השואה והצליח לשמור על צליליו ואף ליצור מנגינות חדשות.

הפסנתר הזה נמצא עכשיו בדירתו התל־אביבית של טל רמון, בנו של אילן ואחיו של אסף, זיכרונם לברכה. הוא עבר אליו אחרי שתי הטרגדיות שפ־קרו את המשפחה, יחד עם ערימה של תווים שצב־רה סבתו בפולין. הפסנתר הזה היה שותפו הצמוד ביותר למסע ליצירת 'רמות', אלבום הראשון של רמון שייצא בשכונות הקרובים. "הפסנתר הוליד בעצם את האלבום הזה, שמוקדש לאבא ולאסף", הוא אומר. "שניהם לימדו אותי ללכת אחרי הח־לומות שלי, למרות כל המחירים. שניהם עשו את זה כי האמינו שזה הייעוד שלהם. כשמצאתי בעצמי את המקום שלי, המוזיקה, ידעתי שאני חייב ללכת עד הסוף ולהוציא החוצה את האלבום. הכוחות שהם נטעו בי הביאו אותי להשלים את המסע הזה."

לאבא שלך יצא לשמוע אותך מנגן?
"כן. כשהיינו באמריקה, שם נחשפתי לראשונה למוזיקה, הייתי מנגן על כל דבר שמצאתי. הפסנתר נשאר בארץ, אז נעתי בין קלידים לגיטרה. אבא באמת הקפיד לשמוע. זמן קצר לפני שטס לחלל הוא השאיר לי מכתב שבו חוץ מלומר שהוא אוהב אותי הוא כתב, 'שתמשיך לנגן, ותדע שאני תמיד מקשיב לך'."

ועכשיו אתה מרגיש שאבא ואסף מקשיבים?
"לא יודע אם הם מקשיבים, אבל אני כן יודע שב־זכות השירים אני מצליח לדבר איתם בצורה ברורה יותר. אני מאמין שכמו שכוכב ממשוך להאיר גם אחרי שהוא נופל, אז הנשמה ממשיכה להאיר דרך הנשמות שפגשו אותה לאורך הדרך. הפסנתר הזה שאבא שלי ניגן עליו מאפשר לי לנהל סוג של תק־שורת איתו ועם אחי. דיאלוג מסוג אחר, קצת כמו לעלות לקבר ולנקות את המצבות מהחול. כשאני מנגן ושר אני יכול להגיד להם בצורה ישירה את מה שביומיום הרבה יותר קשה לי לבטא. זו הדרך שלי לומר, 'זה בזכותכם. הלוואי שהייתם יכולים להיות איתי פה'."

★ ★ ★

לפני חמש שנים שילשלו עובדי אורח בניו־יורק 327 סנט לכובע של רמון. אלה היו הדולרים הרא־שונים שהרוויח בעבור נגינתו והם מיד תורגמו לשלושה משולשי פיצה זולים ואפקטיביים עבורו ועבור חבריו לנגינה. באותה העת, קניית ארוחת ערב בזכות כמה שירים שניגן ב"סטרוברי פיל־דס" בסנטרל פארק נראו לרמון כפסגת השאיפות. ספק אם האמין שחמש שנים לאחר מכן כבר יחזור להופיע בעיר באירוע של "יד שם", יוזמן לחמם את אביב גפן וישיק אלבום בכורה, שישתתפו בו

"אני יודע"

שבזכות השירים אני מצליח לדבר עם אבא ואסף בצורה ברורה יותר. הפסנתר של אבא מאפשר לי לנהל איתם סוג של תקשורת. דיאלוג מסוג אחר, קצת כמו לעלות לקבר ולנקות את המצבות מהחול"

"אסף היה כזה"

בנאדם טוב שאי אפשר היה שלא להתאהב בו. היה לנו קשר שהתעלה מעל לכעס ולקנאה. הערצתי אותו. לאחרונה מצאתי מכתב שכתב לי באחד מימי ההולדת האחרונים לפני שנהרג. הוא כתב לי כמה הוא גאה בי. אם לא מה שקרה, יכולנו אולי להיות הרמונו הבאים"

"היה לי ברור"

שהחלטה להוציא את השירים תגרור כל מיני סוגים של תגובות. באיזשהו מקום הרגשתי שאני רוצה כבר להתמודד עם זה ולא ללכת סחור-סחור. זו הייתה הדרך שלי להגיד: "יאללה, אני לא מסתגר"

"ביום הנחיתה"

המיועד של אבא, ספרנו לאחור וחיכינו בהתרגשות. לאט-לאט אנשים הבינו והעיניים נהיו אדומות. לקחו אותנו לחדר מבודד, עד שנכנס מישוהו והסביר. אתה לא באמת מצליח לקלוט באותם רגעים מה קורה. אתה לא לקלוט דבר כזה באמת"

התשך נעמוד 7 <<<

מוזיקאים כמו החצוצרן אבישי כהן ואבנר חודורוב ממשינה. אבל בטרם יצא לדרכו הציבורית כמוזיקאי קאי, היה רמון חלק ממשפחה שכמעט כל ישראלי שמע על שני האסונות שהיו מנת חלקה: מותם של אביו, האסטרונאוט הישראלי הראשון ואחיו הטייס. טל נולד לפני כ-26 שנים בתל נוף. בנם השני של אילן ורונה, אח לאסף הבכור וליפתח ונועה הצעיריים ממנו. רונה לימדה חינוך גופני ואילן היה טייס מצטיין, הצעיר שבמשתתפי תקיפת הכור בעיראק, מפקד טייסת הסילון הראשונה ולימים האיש שלנו בנאס"א. נוף ילדותו כלל מעבר בין אזורי המגורים של בסיס חיל אוויר בתל נוף, חצור ורמת דוד ולאחר מכן היישוב מכבים-רעות.

כשהיה בן שבע, הודיעו אילן ורונה לארבעת הילדים על מעברם ליוסטון, טקסס, בעקבות חלום החלל של אביו שהפך מוחשי יותר ויותר. "כילד פשוט ניסיתי להתמודד עם העקירה מהבית בצורה הכי טובה. ליצור לעצמי חיים אחרים מתוך השינוי. ברור שהיו גם הרבה קשיים, אבל תמיד היינו נורא גאים באבא. גם כשטס מעלינו ביום העצמאות וגם כשהבינו מה המשמעות של מה שיעשה בנאס"א. לרגע לא היה לנו ספק שזה הרבה שצריך לקרות. תמיד ריגש אותי להביט בו בזמן שהוא מתאמן בכריכת הענק הזו של אלפי גאלונים, הכריכה הכי גדולה בעולם שהאסטרונאוטים שוחים בה עם חליפת חלל".

אתה לא חלמת מתישהו להטיס מטוס?
"לא ממש. הייתי שמח לטוס ב-F16. אבל לא כטייס".

ב-2003, אחרי למעלה מארבע שנות אימונים, המריא אילן לחלל עם ששת חבריו לצוות המעבורת "קולומביה". ב-1 בפברואר, כשהכל ממתינים לניחיתתה החגיגית, הגיעה הבשורה המרה. "אני זוכר את הרגעים האלו כמו סרט נע של הבזקים", משחזר רמון. "במשך שבועיים עקבנו אחרי המשימה כל יום בערוץ נאס"א, שזה מן ערוץ האח הגדול של האסטרונאוטים. היינו שם ביום הנחיתה המיועד, יחד עם המשפחות של כל אנשי הצוות. ספרנו לאחור וחיכינו בהתרגשות לרגע שהם יחזרו. היינו שם יחד ברגעים שבהם השעון כבר הגיע לאפס והתחיל לרוץ חזרה למעלה. לאט-לאט אנשים הבינו והעיניים נהיו אדומות. לקחו אותנו לחדר מבודד, עד שנכנס מישוהו והסביר לנו מה שקרה. אתה לא באמת מצליח לקלוט באותם רגעים מה קורה. אני חושב שאתה לא מצליח אף פעם לקלוט דבר כזה באמת". כמה ימים לאחר האסון שבה המשפחה ארצה ולצד האבל על מותו של אילן, נאלצה להתרגל לצד העצוב והמדכא של הורקוריס. "נחשפנו כאן מהרגע הראשון להמון דברים נורא יפים שמייצגים את הישראליות, בעיקר לאהבה ולהתגייסות הגדולה, אבל גם לצדדים אחרים. לאנשים שהגבולות אצלם מטושטשים – אנשים שמבחינתם הכאב שלך הוא גם שלהם".

לאחר הלוויה החליטו בני משפחת רמון לחזור לארצות-הברית. רק אחרי שנה וחצי, שבה עיבדו את הכאב, שבו לישראל. טל, כבר בן 14, התקשה לשאת על גבו גם את האבל האישי, גם את השכול הלאומי וגם קשיי הסתגלות ושפה. בבית הספר בליך כולם ציפו לשמוע מה הוא חושב ואיך הוא מרגיש, אבל הוא לא הצליח למצוא מילים. "אנשים חושבים שכשאתה חוזר לארץ אתה צריך להבין מחדש את השפה, אבל זה הרבה יותר מזה: אתה צריך לבנות את האופי הישראלי שלך, להרכיב את הזהות שלך מחדש. תחושת הזרות ופערי התרבות היו הגורם המרכזי שהוביל אותי ליצור. הייתי יושב במרתף הבית עד השעות הכי קטנות של הלילה, לפעמים ממש עד אור ראשון ומנסה לשפוך הכל, לתת קול לתחושות, להבין מי אני דרך השירים. המוזיקה הייתה עבורי סוג של נוגדן לזרות. קצת כמו מגמגמים שפתאום מפסיקים לגמגם בזמן השירה".

אחד השותפים התומכים ומעוררי ההשראה בדרך הזו היה אסף, אחיו הבכור. "לכל אחד מהאחים היה קשה במעבר ארצה ובסירת הזרות הזו היינו יחד, למרות שכל אחד היה בסירה משלו והיה צריך לכוון את עצמו בכוחותיו. אסף איכשהו עבר את זה הכי טוב, בעיקר כי הוא היה מאוד מאוד חכם ושומר קצת יותר על העברית שלו".

קינאת בו על זה שהיה לו קל יותר להתמודד עם המעבר?

אהבה הכי גדולה שיש. אסף רמון

של התקשורת במצבים כאלו. אני מקווה שהשינוי הזה יישמר".

במהלך השבעה כתב טל את הגרסה הראשונה לשיר 'החתול השחור', אחד השירים המרגשים באלבום שלו. "מי יבוא לבקר בבית הריק?" הוא שואל בשיר, "הנרות ממשיכים לדלוך, בקצה הגינה כתמים שדוהים לא נעלמים כאות מחאה". הגענו לאחיו נוכח גם בשיר 'מכתב פרידה', שם הוא כותב "לעת עתה מונח על ארמתך מכתב פרידה, לא יהיה מי שיקרא". "לאחרונה מצאתי מכתב שכתב לי באחד מימי ההולדת האחרונים לפני שנהרג", מספר טל. "מכתב שבו הוא כתב לי כמה הוא גאה בי ומעריך אותי על ההליכה בדרך שלי. אם לא מה שקרה, יכולנו אולי להיות הרמונו הבאים".

אחרי שהשתחרר מהצבא החל רמון לנדרוד בין תחנות ורגעים שיעצבו את יצירתו. הוא חזר לטקסס, שם עבד חודשיים במחנה קיץ במסגרת הסוכנות היהודית. לאחר מכן עבר לדירת יחיד בתל-אביב ובתווך טייל פעמיים בהודו. "זו הייתה אחת החוויות המשמעותיות שעברתי. להיות שם חיוק לי את ההבנה שהכל זמני ושצריך לתת להווה את המקום הראוי לו, להיות בשלמות עם החסר והקיים".

את הפן המוזיקלי קידם באמצעות שנה שבה למד בבית הספר רימון ובעזרתם של יוצרים שתמכו בו. אחד מהם היה אבנר חודורוב, קלידן וסקסופוניסט להקת משינה וחבר של משפחת רמון. "פגשתי אדם שמביא את האמנות שלו ממקום מאוד נקי ובצורה מאוד נוגעת ללב", מספר חודורוב. "דירבנתי אותו להמשיך ולכתוב ולהופיע ועם הזמן גם הצטרפתי אליו וליוויתי אותו בהופעות. היה מרגש לראות איך לאט-לאט האופי שלו ושל הסאונד מתגבשים לכדי שירים מאוד אישיים ועמוקים. כשהוא מתאר מקומות או תקופות אני מרגיש שאני יכול לראות דרכו את הצבעים ולחיות דרכו את החוויה. הוא מצליח לתת לי את התחושה שאני שם ביחד איתו". אכן, השירים של רמון באלבום 'רמות' מעניקים

"כל מי שהכיר את אסף ידע שהמפגש איתו גרם לכל קנאה להתפוגג. הוא היה כזה בנאדם טוב שאי אפשר היה שלא להתאהב בו. היה לנו קשר מאוד בוגר ומפרגן שהתעלה מעל לכעס ולקנאה. הייתה לי אהבה הכי גדולה שיש. הערצתי אותו. כשיש לך אח גדול כזה שהוא כל כך יפה וכל כך מוצלח, אתה רק רוצה לקחת ממנו וללמוד מהתכונות שלו, מכל דבר".

גם הוא היה מקשיב לך בשניגונת?

"הוא מאוד תמך בי ובדרך שלי כמוזיקאי. אני זוכר שהיה נכנס לחדר בזמן שניגנתי, שומע את השירים ולפעמים גם מנגן איתי. עד היום, כל פעם שאני שומע את 'בלק בירד' של הביטלס אני נזכר בו".

טל מספר שכשאחיו היה בכיתה א', הוא כבר ידע מה ירצה להיות שיהיה: "או טייס או צייר". לבסוף בחר בטיסה, עבר את כל שלבי קורס הטיס וסיים בהצטיינות, מה שכמובן הפך לחגיגה לאומית, בשל סגירת המעגל עם מורשת אביהם. "בסוף מסדר הכנפיים הוא בא אליי וביקש שאעזור לו להתחמק מכל התקשורת והאנשים שביקשו לדבר איתו", נזכר טל. "שמתי עליו יד והסתרתי אותו כמו שומר ראש. התכופפנו בין האנשים עד שהגענו למקום מחסה באחד האוהלים. הגענו למסדר משהו כמו מאה חברים ובני משפחה, כולם לובשים חולצות של I Love A Ramon. התחושה הייתה שפשוט מגיע לו. שהוא נלחם כל כך קשה והצליח להגשים את עצמו. כולנו היינו הכי גאים בו בעולם".

ואו, ב-13 בספטמבר 2009 מטוסו של אסף התרסק במהלך טיסת אימון. טל היה אז במהלך שירי תו הצבאי, בתפקיד מפעיל מזל"טים בחיל האוויר. הזיכרון המרכזי שלו מאותו היום, שעליו עדיין קשה לו לדבר, היה המפגש המחודש והקשה עם כלי התקשורת, שהמתינו בפתח בית המשפחה, אלו שר-רכם הבינה אמו לראשונה כי משהו איום ונורא קרה. "התחושה הייתה שעברנו שוב, כמו אחרי המוות של אבא, את אותו כאב ואת אותה התנפלות. אתה עומד שם חשוף וחסר שליטה ברגעים הכי קשים שלך וזה מאוד-מאוד מתסכל. אמא שלי לקחה את הכעס הזה למקום של עשייה, ששינתה את היחס וההתנהלות

"עד היום לא חלקתי את הסיפור שלי עם הציבור. כולם ניחשו או העריכו או ניסו להבין מה עובר עליי. השירים באים ממקום שאמר, 'עכשיו אני רוצה לספר את הסיפור שלי', סיפור שהאובדן הוא חלק גדול ממנו אבל לא החלק היחיד"

"כשאסך מת, התחושה הייתה כמו אחרי המוות של אבא, אותו כאב ואותה התנפלות. אתה עומד שם חשוך וחסר שליטה ברגעים הכי קשים שלך. אמא לקחה את הכעס הזה למקום של עשייה, ששינתה את ההתנהלות של התקשורת במצבים כאלו"

"אני מעריץ את אמא על ההתמודדות שלה עם כל מה שעברנו בהופעות שלי, לפעמים היא הייתה שרה את המילים בהתלהבות קצת מוגזמת. דיברתי איתה על זה. בזמן האחרון היא מצליחה להשתלט על עצמה וכבר לא עושה פדיחות"

"אחרי שאבא מת נחשפנו כאן להמון דברים נורא יפים שמייצגים את הישראליות, אבל גם לצדדים אחרים, לאנשים שהגבולות אצלם מושטשים, אנשים שמבחינתם הכאב שלך הוא גם שלהם"

סטו לקטנוע ביחד. רוני רמון

הקפיד להקשיב. אילן רמון

האחרון. "הרגשתי שהוא מבין עניין ומושפע מהדברים הנכונים, כמו ג'יימס בלייק ותום יורק", הסביר גפן את הבחירה ברמון. "האנשים ששמעו אותו במורד עם זה ולא ללכת סחור-סחור. זו הייתה הדרך שלי להגיד, 'יאללה, אני בא להתמודד ולא מסתגר. אני רוצה להאמין שבסוף, אחרי הכל, המוזיקה תתקיים מעצמה ומתוך הכוחות שלה וזה מה שמחזק אותי בדרך שבחרתי לצעוד בה".

אין התכוונת לזה ששוב יתעסקו בסיפור המשי-פחתי שלך? "דיברתי הרבה עם אמא שלי והיא מאוד עזרה לי, אבל בעיקר ניסיתי להביא את עצמי, את מי שאני. בסופו של דבר הרגשתי שאין באמת דרך להתכונן לזה, צריך פשוט לשמור על האמת שלך, אני רוצה להאמין שזה מה שעשיתי".

הקשר עם אמו מגלם תפקיד מרכזי בחייו, גם בצמתים פחות שגרתיים ביחסי אב ובן. היא זו שהציעה לו שילמדו ביחד נהיגה על קטנוע ואף ניגשה איתו לטסט. "אני מעריץ את אמא שלי על ההתמודדות שלה עם כל מה שעברנו. החל מהדברים הקטנים שהייתה צריכה לפתור מאז שחזרנו לארץ ועד הפעילות הציבורית שלה".

הבנתי שהיא לוקחת תפקיד אקטיבי בהופעות. "לפעמים היא הייתה שרה את המילים בהתלהבות קצת מוגזמת מדי, אבל דיברתי איתה על זה. בזמן האחרון היא מצליחה להשתלט על עצמה וכבר לא עושה פדיחות".

בשנה האחרונה היו לרוני רמון לא מעט הזדמנויות להתאמן על חוקי ההתנהגות החדשים שדרש ממנה בנה. מלבד עשרות ההופעות שהיו לו בכל רחבי ארץ הוא גם הוזמן להופיע בפני 5,000 תורמים של עמותת יד ושם העולמית ומשם המשיך להשקת מוזיאון התעופה והחלל בניו-יורק, לאירוע שבסיומו שר את 'התקווה' מול אלפי אנשים, בהם גם בני משפחות האסטרונאוטים של ה'קולומביה'. לפני מספר שבועות פתח את תיבת הפייסבוק והופתע לגלות שם הודעה של אביב גפן, שהציע לו להשתתף ב'נשף רוק'

למה להוציא דווקא את השיר הזה, עם כל האסופיציאות שהוא מזעלה, בסינגל ראשון? "באיוזוהו מקום הרגשתי שאני רוצה כבר להתמודד עם זה ולא ללכת סחור-סחור. זו הייתה הדרך שלי להגיד, 'יאללה, אני בא להתמודד ולא מסתגר. אני רוצה להאמין שבסוף, אחרי הכל, המוזיקה תתקיים מעצמה ומתוך הכוחות שלה וזה מה שמחזק אותי בדרך שבחרתי לצעוד בה".

אין התכוונת לזה ששוב יתעסקו בסיפור המשי-פחתי שלך? "דיברתי הרבה עם אמא שלי והיא מאוד עזרה לי, אבל בעיקר ניסיתי להביא את עצמי, את מי שאני. בסופו של דבר הרגשתי שאין באמת דרך להתכונן לזה, צריך פשוט לשמור על האמת שלך, אני רוצה להאמין שזה מה שעשיתי".

הקשר עם אמו מגלם תפקיד מרכזי בחייו, גם בצמתים פחות שגרתיים ביחסי אב ובן. היא זו שהציעה לו שילמדו ביחד נהיגה על קטנוע ואף ניגשה איתו לטסט. "אני מעריץ את אמא שלי על ההתמודדות שלה עם כל מה שעברנו. החל מהדברים הקטנים שהייתה צריכה לפתור מאז שחזרנו לארץ ועד הפעילות הציבורית שלה".

הבנתי שהיא לוקחת תפקיד אקטיבי בהופעות. "לפעמים היא הייתה שרה את המילים בהתלהבות קצת מוגזמת מדי, אבל דיברתי איתה על זה. בזמן האחרון היא מצליחה להשתלט על עצמה וכבר לא עושה פדיחות".

✉ 7nights@yedioth.co.il